

עריכה ופירושי המילים: אלי פררה.

המבקש את פירושי המילים לשיר- יצור קשר באתר.

הצור והגל / חיים נחמן ביאליק

על-פי אריסטוטלס ליאורנטיוס

"הצור! פנה דרך!" פה נהם על-שן שפת-הים
גל גדול, גל שחר ונורא כשאול, משבר רם.
"הצור, פנה דרך! בלבבי הקר שם משפנו
עז רוח זלעפות עם-גאות הים ואיתנו.
לא-נהמי אף לא לבנת קצפי עזוז ידריכני –
במארת עשוקים אנרא, נקם-דם ומלאני;
דם-דפים, נטבעים ואבדים הוא יאמר אליך:
בא יומך, הצור, קרב קצך ומי יושיעך!
עת עצב ונכנע פעבד גאותי שכחתי,
ואשפל ללקק רגליך ועפרך לחכתי –
אז בזה בזית בלבבך לגל, ותתהלל:
'ראו, איך המשבר הנורא ישח, יתפלל!' –
ואני, במסתרים, עת כנך רחצתי, נשקתי,
שברתי גאון עיך ויסודך לעפר שחקתי,
וארפא שברייך בטיט ובעפר מלאתי
פרצייך, במקום ארחות אידי עליך סלותי.
שחה, הבט המצולה וראה את-יסודך מלמטה,
אני הדקותיו לעפר ונבוב הוא עתה.
הצור, פנה דרך! ופעמי תשפנה ראשך
הגא והזקוף. לא עבד – פריץ ימים עליך!"

הצור נרדם שנתו, מעטף ערפל ואד
כמת בתכריכיו שם בדרך הוא נצב כנוד.
ובחגוי מצחהו החזק, הרם, הגבה,
ירח משוכך ומעלף אור רמיה זרע.
וחלומות רחפון מסביב ואנחות תשבנה,
ורוחות פעיט על-פגרים במעגל תסבנה.

קול נהם המִשְׁבֵּר וְזַעֲפוֹ, מְחִי שְׁטָפוֹ הָעֵז
זֶה-רְבוּא פְּעָמִים הַפְּגִיעוּ בַצּוּר – וְלֹא-חֵת.
אִם-יִחְמַר הַגֶּל, אִם יִשְׁתַּעַר – הוּא שָׁקֵט בְּמִכּוֹנוֹ;
אֲךָ עֲתָה הִתְחַלַּח הַצּוּר וַיִּכְשֵׁל גְּאוֹנוֹ:
”מָה רָגְשׁוֹ מִימֶיךָ, בֵּת-גְּלִים, עַל-מִי הָרִימוֹת
גְּאוֹן קוֹלְךָ? מִי הִלְבִּישׁ אֶת-מִצְחֶךָ תַעֲצוּמוֹת וְעֵז?
הָאוֹתֵי הַצּוּר, שְׁמַעוֹלִם הַסִּפְנֵת, בֵּת-תְּהִימוֹת,
לְהֵלֵךְ עַל-רֹאשׁ מְנוּחָתֵי הַרְהוּרִים וְחִלְמוֹת,
וּלְרַחֵץ אֶת-רַגְלֵי בְּזֶרְמֶךָ הַקָּר וְלִישְׁנֵנִי –
לְהַפִּיךְ מִשְׁרָשׁ וּלְפוֹרֵר תְּאֲמָרִי? – הֲנִנִּי!
אֲךָ-דְּעִי-לְךָ, נְאֻפְדֵת הַקֶּצֶף, וּשְׁמַע-נָא, הַגֶּל,
כִּי תִכְבֵּד מִמֶּךָ הַמְּלַחְמָה: גַּם-בִּי דִי אֵיל!”

– ”הַצּוּר! שְׁמִי נִקְמָה, מִיָּמִים, מִשְׁנִים נִשְׁפָּחוֹת
מִשְׁטָמָה וּכְאֵב גְּדוֹלוֹנִי, רוֹמְמוֹנֵי אֲנָחוֹת.
מִלְּפָנִים רַק אֲגַל שֶׁל-דְּמָעָה הִיִּיתִי, רְסִיס דָּם –
וְעֵתָה – רְאֵה, הַכֶּנַע! – גְּדַלְתִּי וְאֶשְׁגֵּב פְּיָם.
הִתְעוֹרֵר! כִּי נִשְׁבָּה בְּךָ רוּחַ רִקְבוֹן וּנְקֻמוֹת
מִיָּמֵי, שְׁשִׁמְתָם לְשֵׁאוֹל וְתִזְרְעֵם עֲצָמוֹת.
יִצִּיר שְׁנֵי אֵיתָנִים אֲנֹכִי: בְּרַגַע שֶׁל-זַעֲף
מִגְּאוֹת הַיָּם חוֹלְלֵנִי הָרוּחַ הַרְהִיב,
וַיִּתֵּן הָרוּחַ מְרִהְבוֹ עָלַי, בֶּן-אֶשְׁפָּתוֹ –
הַצּוּר, פִּנָּה דְרָךְ! כִּי כָּבֵד קֶץ הַיָּם בְּשִׁתִּיקְתּוֹ.
אֲנֹכִי אֵיבֶךְ הַנֹּצֵב כְּצֹר לְקִרְאָתְךָ –
עֲנֵךְ בָּא עָלֶיךָ!” –

וַיִּדְם הַצּוּר. אֵז יִתְמַרְמֵר הַגֶּל וַיִּשְׁתַּעַר,
וַיִּבְלַע הַגֶּלֶם הַנְּבוּב וְהָיָה לְבָעַר.
וַיְפוֹרֵר הַגֶּל אֶת-הַצּוּר וַיִּמוּגְהוּ בְּמִלְחָה,
וַיִּמַּס וַיִּמוּג וַיִּלְךְ.
אֵז תִּשְׁאֵג עַל-טְרִפָּה הַמְּצוּלָה וַיִּנְהֵם הַתְּהוֹם
וַיִּסְגֹּר בְּעֵדוֹ לְעֵד, אֶטֶר פִּיו. וּבְמִקּוֹם
הָעֵנֶק לֹא יִרְאֶה מְאוּמָה; רַק-גֶּל קַל וּבִהִיר
יִשְׁעִשַׁע וַיִּצְחַק עַל-קֶבֶר הַשְּׂדוּד הַיְהִיר.